

F O A I E

пептрь

МШТЕ, ШШМЪ ШШ ЛШТЕРАТУРЪ.

№. 41.

Luni 12. Octomvrie,

1842.

ВІАЦА ПРИНЦЪЛЪИ ДІМІТРИЕ КАНТЕМІР.

(Din хронографіе Молдовеі.)

Исторія ні дмѣдошазъ кѣдѣва До-
мніторі стрѣлчиді прип фапте de ресвоае
сеаѣ прип о администраціе дндѣлеаптъ,
каріі дн кѣрсѣл остепітоарелор днделет-
нічирі, аѣ пѣстрат драгостеа кѣтрѣ дн-
вѣдѣтѣрї, шї адесеорї, Мѣселе челе пач-
ніче с'аѣ вѣзѣт петрежнд дн тавере шї
дн мїжлокѣл днвѣлзїрїлор політїче. Кѣл-
тївїреа че хѣрѣзек Домніторїі шїнделор
шї артелор днрїзѣреазѣ асѣпра ферїчїреї
попорѣлѣ лор, кѣчї ії кѣлег дїп еле, дн
фолосѣл окѣртѣреї, тоате черкѣрїле каре
векѣрїле аѣ адѣнат шї аѣ апробат.

Цара Молдовеї, каре прип а еї пози-
ціе, ера свѣзѣ а черка тоате вѣтеле знѣї
гѣвернѣ нестаторнїк, днвѣлзїтѣ прип не-
пѣтѣрате тѣлвѣрѣрї політїче, аѣ вѣзѣт дїп
кѣнд дн кѣнд рѣсѣрїнд дїп сїпѣл еї кѣдѣ-
ва Домніторї, карїї прип а лор ценїе, а-
прїндеа фокѣл чел сѣпдїт ал днвѣдѣтѣ-
рїлор, че ера агроане de а се стїпде, шї
а кѣрѣлї лѣкоаре се пѣреа кѣ аре а кѣ-
лѣзї патрїа кѣтрѣ о врїлантѣ вїторїме.

Дн ачест кїп ла апѣл 1561, Домнѣл
Іаков, сопранѣмїт: Деспота, шї ла 1640

Васїліе Лѣпѣ, прип ашезареа скоалелор
шї днтрѣнїреа дн царѣ а знѣї пѣтѣр de
днвѣдѣдї стрейнї, аѣ фост дескїе Молдо-
венїлор карїера чївїлізациїеї, каре не атѣнче
с'аѣ фост днсемнат прип днформареа de
кѣдѣва барвадї прекѣт: Мітрополїтѣл До-
софѣї, логофѣтѣл Евстратї шї логофѣтѣл
Костїн Мірон, Історїографѣл Молдовеї.
Дар прїодѣл Дїмїтрїе Кантемір, есте фѣ-
рѣ дндоїалѣ барватѣл чел маї вреднїк de
днсемнат рѣсѣрїт дн ачестѣ епохѣ.

Днсѣфледїт че о неконтенїтѣ сїргѣ-
їндѣ спре а се дндеплїні дн челе зѣне,
а се лѣтїна пре асеменїї сеї, ачеста ера
скопѣл вїедеї сале, дїп непорочїре преа
тѣлвѣратѣ, а кѣрїа днсѣ свенїре шї ка-
тастрофе днформеазѣ о epїzодѣ їнтере-
сантѣ дн Історїа патрїїеї поастре.

Дн епоха днкѣлкѣрїлор челор десе,
ла каре аѣ фост цара свѣзѣ, тѣлте фа-
мїлїї Молдовене, ера тѣпате de Тѣтарї
дн ровїе, шї ла днченѣтѣл ачестѣї век
с'аѣ вѣзѣт днкѣ дн Іашї Мѣрзачї вїзї-
тѣнд пре рѣденїїле лор крещїне. Дн а-
чест кїп стрѣтїоннї Кантемірїлор, рѣпїдї
дїп ачестѣ царѣ, дѣпѣ тречереа тїмпѣлѣї
с'аѣ префѣкѣт їар дн Молдовенї, пѣстрѣнд
днсѣ а лор пѣме de Хан-Емір (Кантемір).
Днкѣ дн епоха лѣї Стефан чел таре

Кантемірію окъпа дналте постъри прекъм се ведереазъ дин хрисоавеле веки, прин каре азъ къпътат даніе оарекаре мошій дн ципътел Фалчівлі, дн локъл ачелора че лі с'азъ фост востърат де Тътарі дн Бесарабіа.

Dimitrie Кантемір с'азъ пъскът дн Молдова ла 26. Окт. 1673, дн епоха дн каре поарта авеа асъпра Молдовеі о директъ дпріѣрїе, къщїгатъ прин а еї вїрѣінде асъпра крещїнілор. Къ тоате ачесте, аледерїе Домнілор се фъчеа тот днкъ де къръ воеріі пъмжптенї, шї фамиліа Кантемірілор, чеа де не зртъ, с'азъ днпъртъшїт де ачест дрітѣ стжнс пън' ла епоха стрълъчїтеї конвенції де Акерман, кжнд с'азъ днтърнат еаръ Молдовеі.

Пърїнтеле лїї Dimitrie, принцъл Константїн Кантемір, кареле съв фаїмосъл Іоан Собїескі, рїга Полонїеї, азъ фост днвѣдат маестріа армелор, ера не атънче сардар шї комendant де трїї ценътърї а ле дереї де цїос, ел с'азъ днвѣдат не тропъл домнеспк ла 1684, шї кжнд поарта Отоманъ іазъ черът пре звл дин фїїї сеї дрепт депозїт, ел трїмісе ла Константїнополї не фїзл сеѣ принцъл Антохіе къ о свїтъ де шесъ тїперї воері, іар дъпъ трїї анї тжпъръл Dimitrie азъ мерс де азъ скїмват не фрателе сеѣ чел маї маре.

Не атънчѣ domnea дн Цара ромънеаскъ принцъл Бранкованъл ачел маї кѣмплїт дъшман де моарте а фамиліеї Кантеміреї. Пърънс де о сїмдїре де жалъзіе (zavistie) не каре спореа ковършїреа мерїтелор тїпърълїї Dimitrie, Бранкованъл азъ хотържт а сърпа ла поартъ кредитъл фаїмеї принцълїї Молдовеї; дрептачеа азъ днчепът а днсѣфла марелїї vezir препъсърї, кжмкъ Dimitrie нъ ар фї фїзл аде-

върат а принцълїї Молдовеї, къ тїпъръл трїмес дрепт депозїт ера зп стрейн, нъмаї спре а дншела не поартъ ка съ скапе принцъл Антохіе.

Мареле vezir, че ера deodatъ плекат а се ademeni де днпѣтърїе Бранкованълї, азъ адъс днаїнтеа са не Dimitrie спре а се лъмърї деспре ачесте днпреїѣтърї. Дар дндатъ че възъ асемепареа чеа маре днтре ачест тжпър шї бѣтржпъл Кантемір, азъ дндълес къ Бранкованъл азъ врїт ачеа маї дефъїматъ клеветїре шї къ тоате ачесте пжрї нъ авеа алт скопѣ, декжт а дндестъла о зръ персоналъ. Днкжт днлок де а вѣтъма не принцъл Молдовеї, Бранкованъл азъ спорїт кредитъл лїї ла поартъ, шї мареле vezir де атънче с'азъ кзпрїнс де чел маї адевърат прїетешѣр пентрѣ тжпъръл Dimitrie, кареле фъкѣсе о маре дпрїѣрїе асъпра ачестїї днтѣїс дрегътор а Імперїеї; маї дн зртъ Dimitrie і дѣдѣ мїї пръве де днсѣшїмї бриланте а мїндѣї шї а іїнеїї сале, деосевїндѣсе прин о пѣртаре атжт де дндълепнтъ шї кѣмпътатъ, днкжт азъ стрълъчїт фаїма нътелїї де дндълепчїжне шї де дрептате каре азъ фост кжщїгатъ пърїнтеле сеѣ.

Dimitrie зртасе днтъеле сале днвѣцътърї дн Молдова ла інстїтѣтърїе, деспре каре ам ворыїт маї сѣс. Дн кзрсъл петречереї сале ла Константїнополї с'азъ днделетнїчїт къ лїмба шї тѣсїка търчеаскъ. Ел фъкѣ о аджккъ черчетаре шї днвѣцътъръ асъпра манъскрїселор персіане шї арабіче, шї прин а лор алътъраре къ ачеле европїене азъ компѣс історїеа са де Імперїа Отоманъ, каре кзпрїнде зп пост днсетпътор днтре кърдїле класїче. Ел азъ днтродѣс маї днтѣїс потеле дн

тѣсика тѣрчѣаскѣ, ші аѣ компѣс тѣлте
кѣспіче каре пѣлѣ асѣзі се сѣпѣ дп Тѣр-
чіа кѣ о таре тѣлѣтїре.

Дѣпѣ ачесте прїндѣл Аптохіе аѣ ве-
пїт ла Константінополї де аѣ кѣпрїне ло-
кѣл фрательї сеѣ, кареле с'аѣ дп тѣрнат
дп Молдова ла 1691. Ресвоїл дп тре По-
лонїа шї поарта се апрїнесѣ ла 1692,
кѣнд файмосѣл сераскїер Далтаван аѣ шї
аседїат четатеа Сорока. Дорїнда чеа дп-
фокатѣ а тїпѣрѣлї Дїмітрїе л'ндемпѣ а
дпсоді не пѣрпнтеле сеѣ дп ачѣастѣ экспе-
дїціе мїлїтарѣ, кареле кѣ оастѣа молдо-
ванѣ ера кемат а се вате кѣ Полонїї.
Аседїа ачестеї четѣдзі, де Романї дпкѣ
зїдїтѣ, аѣ дїпѣт дела 27. Септ. пѣп' ла 9.
Окт., кѣнд тїмпѣл чел непрїпчос де тоа-
мпѣ аѣ невоїт не Тѣрчі а се траде песте
дѣпѣре.

Дп кѣрсѣл ачестор дп тї дїрецірї
мїлїтаре, тїпѣрѣл Дїмітрїе дѣдѣ прѣве де
презенціа шї аѣрїтеа мїндеї, прекѣт шї
де кѣражѣл сеѣ. Не атѣпче аѣ пердѣт не
пѣрпнтеле сеѣ кареле тѣрїсе дп 12. Мар-
тїе 1695.

Дп аїнтеа торѣеї сале Константїн Во-
дѣ, дѣпре датїна чеа веке а Домнілор де
маї пайте, аѣ адѣнат дп дїзрѣл сеѣ пре
фїї шї пре воерїї цѣреї, дѣпѣ сѣѣтѣрї
дпделепте шї патриотїче лї зїсе кѣ, сїм-
дїнд апронїереа мїнѣтѣлї де не зрѣт ал
вїедеї сале, дорїнда лї чеа маї дпвѣпѣ-
еатѣ есте, ка сѣ се алеагѣ зп зрѣтѣтор а
Домнїеї. Алеѣереа пѣ пѣтеа фї дпдої-
тоаре, Дїмітрїе с'аѣ алес кѣ ковѣршїреа
вотѣрїлор, шї вѣтрѣпѣл Кантемір с'аѣ
лїнїціт асѣпра вїторїмеї патрїеї каре о
дореа ферїчітѣ сѣв гѣверпѣл чел дпделепт
а фїлѣї сеѣ, пѣдѣждѣнд кѣ ачѣастѣ але-

цере се ва дп тѣрї шї де Д. поартѣ. Дар
лѣкрѣл аѣ зрѣнат дп алфелїѣ, кѣ повара
аврѣлї аѣ кѣспенїт мерїтеле шї слѣжбеле
каре аѣ фост фѣкѣт Константїн Водѣ дп
кѣрсѣл зпїеї карїере дпделѣпгате, дечї ла
1695 Константїн Дѣка с'аѣ пѣмїт Домн
Молдовеї.

Атѣпче Дїмітрїе ш'аѣ пѣрѣсїт патрїа
фѣрѣ пѣдежде де а пѣтеа лѣкра пентрѣ
а еї ферїчіре шї аѣ мерс ла Константіно-
полї спре а се ашеза аколо кѣ фрателье
сеѣ Аптохіе. Ресвоїл дп апѣл 1697 дп
стѣлсе дп вїада чеа лїнїцітѣ. Дѣпре дп-
вїтареа тарелї vezir, Дїмітрїе аѣ мерс кѣ
armia тѣрчѣаскѣ шї аѣ фост фадѣ ла вѣтѣ-
ліа чеа файмоасѣ де Цента, че Австрїенїї
сѣв команда прїндѣлї Евгенїе де Савоїа,
аѣ фат сѣлтапѣлї Мѣстафа II., ла 11. Септ.
ачелї ап. Дпсѣ ел пѣ с'аѣ дппѣртѣшїт
де ачѣастѣ вѣтѣліе, че дѣпѣ дпвїнѣереа чеа
кѣсплїтѣ а арміеї тѣрчѣеї с'аѣ дп тѣрнат
ла Константінополї.

Прїндѣл Цѣреї ромѣнїї, крїдїпчос
сїстемеї сале де дѣшманїе, прїгопеа не а-
тѣндої фрації Кантеміреї кѣ тоатѣ енер-
гїа карактерѣлї сеѣ челї зрїчос, шї спре
а і се немерї планѣл, аѣ дптревѣнѣат тоа-
те мїзлоачеле шї тоатѣ дпрїзрїреа пѣтереї
сале.

Маї алес Дїмітрїе прїп дпалта стїмѣ
пѣлїкѣ де каре се дппѣртѣшеа дп Кон-
стантінополї, знде дп де обшїе ера ївїт,
дпвїта асѣпрѣшї зрїѣеа не дппѣкѣтоаре, ка-
рактерѣл сеѣ статорпїк шї дрент і кѣдїга-
сѣ драгостѣа тѣтѣрора, шї деплїна кѣпо-
щїндѣ а лїмѣлор орїентале, манїереле по-
вїме шї влѣнде л фѣкѣсѣ а фї дорїт дп
тоате соціетѣдїме капїталїеї.

Бранкованѣл пѣ аѣ крѣдат пїчі осте-

пеле, нічі ванї спре а депърта не ривалъл сеѣ дела кърте, ши лп зртъ аѣ къпътат ферманъл дїсцеререї сале. Къ тоате ачесте тріамвъл *) сеѣ нѣ аѣ фост лнделъпат, къчї Dīmītrīe лнщїицїндъсе de асемеке зпелтїрї, аѣ прїїміт оспїгалїтатеа че іаѣ пропъс файтосъл пашъ Далтаван, кареле л цїнъ патръзечї зїле лнтр'ън адъност некъноскът, лп тречере de тїмпї і с'аѣ немерїт а траде лндъръпт поръпка чеа недреаптъ, датъ лп зрта пкъреї Бракованълї.

Дъпъ ачесте прїндъл Dīmītrīe с'аѣ лп-търнат ла кърте къ стрълъчїре мълт маї маре декът алте дѣдї, ши не тоатъ зїоа ведеа спорїнд о лнкредере каре о лп-вреднїчїсе.

Петрѣ а лцелеце къвълптъл зреї Бракованълї, дестъл есте а цї, къ Dīmītrīe къзта къ маре дорїндъ domnїа Църей ромънещї. Лп маї мълте рълндърї ленъ-дасъ пропъспереа Domnїей Молдовеї, каре, дъпре а са черїре, с'аѣ фост дат фрателъї сеѣ Antoxie.

Ачест поѣ Domn, пърчесесъ ла 1696 ка съ еїе гъверпъл Църей. Dīmītrīe аѣ мерс лппревъл къ фрателе сеѣ, ши атънче фъкъ кънощїндъ къ прїндеса Касандра, фїїка лї Шарван Кантакъзїн, кареле domnїсе лп Цара ромънеаскъ. Лпсзшїрїле челе лп-къптътоаре ши rare прїн каре се деосебеа ачестъ прїндесъ, нѣ тързїѣ аѣ сзвїцїгат їнїма лї Dīmītrīe, кареле с'аѣ ши лпсфрат къ еа, лнтръ деплїнъ лнкредере de ферїчі-реа, каре іа ащепта дїп'ро зїре лптемеетъ не драгосте ши не нїще мерїте атът de rare. Дар ачестъ лпсоцїре аѣ маї спорїт лпкъ зра Бракованълї, кареле аѣ фъкът

атъта опїнтеле ши жерве de ванї, лпкът Antoxie с'аѣ скос din Domnїe ши Dīmītrīe аѣ акомпанїат їар не фрателе сеѣ ши се статорнїчі ла Константїнополї. Аїче лп-чене вїаца прїватъ ши пачнїкъ, de се поате пзмі аша о петречере лп мїжлокъл лпгрї-жїрїмор че абеа деспре патрїеа за. Де атънче, пълъ ла 1710 Кантемір аѣ зрмат а маї прелъкра Історїа Імперїей Otomane ши с'аѣ хъръзїт ствдїмор ши лпгрїжїрелор черъте de а са пзтероасъ фамїліе; къчї ел абеа патрѣ фїї ши патрѣ фїїче. Каса лвї ера randевъ (лнтълнїреа) de Търчї ши de Кре-щїнї, карїї се деосебеа прїн а лор лзміні, ши ел ера тот одатъ ши pazемъл ачелора карїї реклата ацїзторъл сеѣ.

Лп кърсъл ачестей de не зртъ петречерї лп Константїнополї, че аѣ цїнѣт патрѣ апї, Кантемір авѣ прїлеж а търтърїсі а са рекънощїндъ кътръ Далтаван, кареле лп кърсъл петречерей сале лп Молдова аѣ фост контрактат къ фамїліа лвї Кантемір о аде-въратъ прїетенїе. Бъръзїца ши мерїтъл ачестї сераскїер, тръсесе асъпра лвї жалзїа марелї везїр, къчї ачеста къпътастъ дела сълтанъл зп ферман de дїсцерареа лвї Далтаван. Дар Кантемір, гъсїнд кїп de а четї ачест акт, л'аѣ лпнпъртъшїт прїете-нълї сеѣ, кареле лї мълцътї фъръ лпсъ а къзта de а се ферї de декретъл зрїей, зї-кънд: „Къ пропїа повъцъзече тоате спре челе въне, ши лнтр'адевър ачестъ лп-къпцїзраре лппїедекъндъл а се афла ла лпкрънтата лпвїндере de Цента, і дескїсе постъл чел лпалт de маре везїр.

Кантемір аѣ зїдїт ла 1709 дъпре ал сеѣ план, зп фръмос палат не цертърїле Восфорълї ши л лпподовї къ о кълецере прецїоасъ de марторе антїче. Ачест палат

*) Triumphus.

къ тоате а лѣи авері, секвестрѣндѣсе маї дн зрѣтъ, днкънѣ а фї пропріетатеа сѣлтаней Валіде. Дн ачест лѣкаш днкънтѣтор, днфрѣмѣседат днкъ de а са фаміліе, петречеа пріндѣл Дімітріе о віадѣ дѣлче дн миезѣл днделетнічірлор літераре, кѣнд de одатѣ фѣптѣріле лѣи Петрѣ чел маре л'аѣ ріпїт дїн ачеастѣ віадѣ пачнікъ.

Ніколаї Маврокордат domnea не атѣпче дн Молдова, поарта фавореа не аскѣне планѣріле країзлѣї Свезіей Карол XII., кареле дѣпѣ пердереа вѣтъліей de Полтава, с'аѣ пѣтънїт а петрече кѣцїва ані дн Молдова шї апѣме ла Варнїца апроане de Bender. Ресвоїл къ Росїа дескїзѣндѣсе ла 1710, поарта с'аѣ днгрїжіт а нѣмі зп алт Domnїтор дн Молдова, пентрѣ-къ Маврокордат, de шї днвѣдат шї къ маре днбредере ла Константінополї, нѣ днтрѣнеа днсѣшїмеле не-апѣрате пентрѣ о епохѣ de оцїре, не-авѣнд нїчі черкареа, нїчі кѣражѣл лѣи Кантемір. Тоцї Тѣрчїї, карїї се днгрїжеа de апѣрареа імперіей Отомане, шї маї алес Ханѣл Тѣтарїлор, аѣ стрїгат къ нѣмаї Дімітріе Кантемір ера дн старе de а фаче слѣжѣе марї дн асемене греа днпреїзраре, дар шї Кантемір превѣзѣ кѣт ар фї пѣтѣт фолосї не Молдова, шї кѣцета нѣмаї ла сїнгѣрѣл фолос а патріей сале шї ла кѣцїгареа неатѣрнѣрей, дн-кѣт аѣ прїїмїт ачест греѣ пост каре л'аѣ фост рефѣзат дн тїмп de паче.

Стѣрѣреа порцеї дн ачеастѣ днпреїзраре аѣ фост атѣт de маре, къ дн лок de а чере дарѣріле, че дѣпре а лор денрїндере, Domnїї de поѣ нѣмїцїї авеа сѣ dee челор днтѣї дрегѣторї а кѣрцеї, кѣар дн-саш поарта аѣ трїміс прїндѣлѣї Кантемір 20 нѣнцї de ванї пентрѣ днтімпнїареа келтѣеллор кѣлѣторіей сале.

Cocind ла Іашї Дімітріе ВВд., а треїа зі аѣ нѣмїт пре воерїї сепатѣлѣї сѣѣ. Пѣс-аѣ не Ніколаї Костїн, маре логофѣт, дн-пѣ Костакї маре ворнїк дн Цара de цїос, Іоан Стѣрза, маре ворнїк дн Цара de сѣс, Антохіе Жора Хатман. Не зп грек Сїраїтї, маре Пост., не Іоан Нікѣлче, маре спатар, Давїжа, маре ван, Іліе Катарцїѣ, маре віст., Сандѣ Стѣрза, маре столнїк, Константїн Костакї, маре комїс, іар маї de кредїндѣ пѣрта, інтересѣріле статѣлѣї спатарѣл Іоан Нікѣлче. Боерїмѣа ера ла днченѣт днгрїжітѣ de карактерѣл чел їте, чѣл днфѣдошасѣ маї пайнте кѣнд петречеа къ фрателе сѣѣ, дар нѣ тѣрзіѣ с'аѣ днкредїндѣт de вѣлѣдецїле сале шї de кѣмпѣтареа Domnїей, авѣнд пѣрѣреа ініма прекѣт вшїле кѣрцеї сале дескїсе пентрѣ чїї че нѣзѣе ла ел. Ел аѣ скѣзѣт трївѣтѣл Цѣрей дїн ачееа че ера сѣѣ Ніколаї Водѣ, ал тазїлор л'аѣ днпѣцїнат не цїѣмѣтате шї аѣ фѣкѣт testament къ цїѣрѣмѣнтѣрї се нѣ dee воерїї зечїзіалѣ (desetїнѣ). Асемене рѣндѣеле шї дорїнда de дрептате шї de неїнтересаре, і кѣцїгасе драгостеа тѣтѣрор. Кантемір нѣ тѣрзіѣ аѣ лѣат дела поартѣ поронкѣ а дѣра дн прїтѣвара віїтоаре зп под не дѣвѣре пентрѣ тречереа оастей Отомане, а прегѣтї къ а лѣи келтѣзіалѣ квартїре de іарнѣ пентрѣ Svedezї шї Казахї, шї а адѣна дн magazаме провіант пентрѣ кампанїа віїтоаре, ла каре шї ел авеа сѣ днпреїзрѣ лѣ-крезе къ зп корпос de оасте Молдованѣ.

Пре лѣнгѣ ачесте мареле vezїр н'аѣ зїтат аї чере сома каре і нѣмѣра Domnїї ла алор днсказнаре.

Стѣпрат de нестаторнїчіа шї de арбітріа (самоволнїчіа) гѣбернѣлѣї тѣрческ,

Кантемір аъ хотърѣт а се ресъзна аспра тарелѣи vezir. Ценѣа ші порокъл армелор лѣи Петрѣ чел таре, тот де о kredingъ кз Dimitrie, ші де а кърѣіа фъптѣре ел мѣлт се шіра, л'аъ ѡndemnat а скоате патріа де съззеренітатеа порцеі ші а о ашеза съз протекціа Рѣсіеі.

Кеар не атѣпчае Петрѣ чел таре тримесъ кѣтрѣ Кантемір ка агент не зп доктор грек аѣме Поликала, кареле авеа а са дикредере ші prin кареле і проѣвсе kondiцие челе маі фолоситоаре пентрѣ Молдова. Кантемір, ка зп принцѣ крещін ші маі алес интересат пентрѣ а са патріе, пѣ аъ дптѣрѣіет а дпкее кз ачел монарх зп трактат кз зрѣтѣоареле пѣпктѣрї:

1) Молдова ва кѣпѣта а сале векі хотаре кз аѣіторѣл Рѣсіеі.

2) Домнѣл, воерімеа ші попорѣл вор дібра kredingъ Царѣлѣи ші вор дпкее кз дѣпсѣл алаандіе дндатъ че ва трече оастеа Рѣсіанѣ дп пѣтѣнтѣл Молдовеі.

3) Домнѣл Молдовеі ва зпї а са оасте кз трѣпеле Царѣлѣи спре а терце аспра Търчілор кз пѣтере дптрѣлїтѣ.

4) Домнѣл Молдовеі ші тоді зрѣта шїі сеі вор авеа дп Цара лор о пѣтере пентрѣріпїтѣ, аѣлѣндѣсе съз протекціа Рѣсіеі.

5) Нічі о алтѣ фаміліе пѣ се ва пѣтеа дѣлѣда не тропѣл Молдовеі дпаштеа етѣнциереі фаміліеі Кантемірешї.

Пре лѣпгѣ ачесте понтѣрї с'аъ маі хотърѣт кѣтева тѣсѣрї адміністративе: пентрѣ венітѣл Домнѣлѣи ера дпсетнат окпеле шї вѣтїме Цѣреі, с'аъ дптѣрїт мазілор ші тѣпѣстірілор се еіе зечїііала (desetina) деспре мошїіле лор, Молдова авеа се діе о оасте де 10,000 оаменї. Рѣ-

сіенї пѣ се пѣтеа дпсѣра дп Царѣ пїчі кѣмпѣра мошїі. Домнѣл пѣ пѣтеа се пї ардѣ не воерї фѣрѣ сѣатѣл тѣтѣрор ші іскѣлїтѣра мітрополїтѣлѣи, асемеѣе с'аъ хотърѣт тїтѣлѣ Домнѣлѣи а фї: „Преалѣтїнат Домнїтор а Молдовеі, аѣторатор ші колега сеаѣ алеат а Рѣсіеі.

Ачест трактат, дпкеет дптре міністрїі Рѣсіенї ші Вістернікѣл Лѣка, с'аъ ратїфікат (дптѣрїт) де Царѣл ла Лѣцк дп Пोलонїа дп ^{13/24} Април аѣлѣи 1711. Пзїндѣсе сїділѣл імперїеі, с'аъ експедиѣт лѣи Кантемір prin зп тримес дпадїнс.

Кантемір с'аъ дндаторїт а дптѣрѣтїшї Царѣлѣи тоате щїіоцеле тревзітоаре, атѣт деспре пѣтѣрѣл оастеі че авеа съ адѣкѣ кз сїне, кѣт ші деспре тѣсѣрїле неапѣрате а ле лѣа пентрѣ немерїреа ачестѣі проект тѣреѣ.

Дѣрареа подѣлїі не дѣпѣреа зрѣта, принципатѣрїле да летпѣл тревзіторїѣ, еар келтѣіала лѣкѣлѣи се фѣчеа де кѣтрѣ ноарѣтѣ.

Кз тоате ачесте лѣкѣл се фѣчеа дпдїнс не дпчет, дпсѣ аша ка съ пѣ деїе Търчілор вре зп преѣнс деспре легѣтѣрїле дптре Молдова шї Рѣсіа. Деспре алтѣ парте Петрѣ чел таре фѣчеа преѣтїрїле кѣвенїте пентрѣ ачаестѣ експедицие шї пентрѣ а дптїмпїна тречереа Търчілор дїпкоаче де дѣпѣре. Дар шї астѣдатъ сѣатѣрїле Бранкованѣлѣи аѣ дпшелат не Царѣл шї арміа са пѣ аѣ сосїт дндестѣл де тїмпѣрїѣ спре а пѣтеа дпнедека тречереа дѣштанїлор не малѣл етѣнг а дѣпѣреі.

(Ва зрѣта.)

E C M E N A.

(Пъстореск.)

Дитр'о зі фoарте фрзтоасъ, не кжд соареле
сфiндiсе,

Корiлос лжг о фжтжнъ, не Естена дитжлнiсе,
Фiнд сiнгърi фъръ марторi, де крзiмеаi се
плжпчеа.

Ва дпсъ каре лп тайнъ, не джнса тълт лл iвса,
Мълдзмиг се фiл дi зiсе, d'a mea фрадетъ сiндiре;
Тот че 'мiвiне дела тiне, 'мi адъче ми тълдзмире;
Кжд тж кждцi, ал тжъ глас дълче, 'м плаче,
с'л репетез;

Кжд 'м даi флорi кжтeодатъ, кж плъчере ле
пъстрез;

Не копачi де гъсеск iаръ, нзтеле мей скрiс де тiне,
De é a жжiндi тръсъръ, черчетез с' о кжпоск вiне;
Аi пзгеа се маi зiчi джкъ, кж вiаца 'дi е де прiсос?
Амор се нз авем дпсъ, кжчi е ле прiмеждiос. —

Би прiетешгъ статорнiк, iнiма'м дi фъгъдеще,
Фър' а фi дпсъ аморъл не каре а та дореще,
Зиледе ле вом петрече, амжндоi а конворби,
Търша та 'м ва фi драгъ, ка п' а теа о воiз iвi.
Дакъ а роаделор тале пжргъ 'м веi дао тiе,
Шi еж а флорилор теле, воiз пжстрао нзмаi дiе,
Шi прiетешгъгъл постръ, айъ фелжл аморос,
Ноi амор сь п' авем дпсъ, кжчi ел е прiмеждiос.

Dъmuezей zice пжсторъл, о! че крждъ ръсплътiре,
Ата iнiмъ 'нпiетрiгъ, нз 'м фаче деосевiре,
Кж прiетешгъгъл аста че хрънешi дъререа теа,
'дi ва плъчеа с' аззi джкъ, не рiвалiмъ а кжнта,
Градiоасацi анлекаре, каре джлпцат тж дiне,
О с' о аi шi пейтръ джшiш, ах еж о кжпоск преа вiне,
Амъдiгоареледi градiи, жжтветъдi plain де фiорi,
Тревзiа сь нз ле шiе, рiвалiмi чеiлалдi пжсторi.
О! де миi де опi маi вiне. . . Нз! 'и ръспзвiсе
фрзтоасъ

Воiз лп окiцi а фi нзмаi, прекъм iар шi кре-
дiнчоасъ.

Амъдiгоареле ми градiи, шi жжтветъ каре зiчi,
Шiе 'дi вор фi пжстрате, де шi сжлт ръсплътiрi мичi,
Ноiз аскжлтiнiчi одатъ, кжптечеле че 'м вор сiзнe,
Рiвалiдi, фъръ ръчеалъ фiе plaine d'ал мей нзме:

Ейтре джшнiи тотд'азна, окiз 'м ва фi серiос,
Амор се нз авем дпсъ, кжчi ел прiмеждiос. —

Ei vine zice пжсторъл, вжзiкъ вреi спре ръсплътiре,
De rivalii мей пжцигъ, ам фаче деосевiре.

Кжпощi кж але лор iнiмi, нз дi с'аз джкредiнцат
Ка а теа; шi де ачеаа пжциг о аi преферат;
Ор каре ар фi фъкжто. — Dar кжд воiз фi 'н
депъртаре,

Инима дi нз о сь сiмцъ d' амъ vedeа перъвдаре.
Веi vedeа кж мълдзмире нз ал зилелор сфжршiт,
Сiнгъръ фъръ de mine, прiетедъл тжъ iвiт. —

Нз тж кжпощi джкъ вiне, саз зiк, кж те префачi
поате,

Бi ръспзвiсе пжсторiца, де а нз м' кжпоще тоате,
Еж нз ам ачеа пзтере, ка сь сiмц аша пжциг,
Тот че iнiмiмi деидеантъ, дитрiстаре ми сжспiн.
Шiи, кжд азъ плекат d'aичеа, тж лп тоатна чеа
трекжтъ

A iнiмiмi търъзраре, де тоцi а фост кжпоскжтъ;
Тжнъра целoаса Doris дитр'а дiнс джi о 'нпзта,
Дитр'о де пжсторi мълдiме, венi а тж кжжта.
Кжт неказ атжнчi асъръи, а сiмциг сфолетъ'н шiне,
No аскънде; кж дi азъ снъсо пжсторiи еж о дiи вiне.
Кжпоск кжт ал депърдiрiи минът, есте дърерос,
Амор сь нз авем дпсъ, кжчi ел е прiмеждiос. —

Ч ар фi пжтжт маi мългзiче, о аманъ пжсторiцъ,
Воръа де Амор лiнсеще, аста е а еi дорiнцъ.
Iар ел каре п' ацентасе, атжт кжт а аззiг,
Фъръ de Амор нз поате, пiчъ аша фi мълдзмиг.
Шi ка сь 'м дождндеаскъ, аст амор че ел дореще
Кж фiнеде деликатъ, а сь слжжi сь гжндеде, —
Тревъе а тж сжзнe дiе, шi дитр' астъ зi
Сжспiнжнд ел 'и ръспънде d' амора нз маi воръи,
Фiнд кж ата одiхнъ, прiетешгъгъл дореще
De ачеаа шi азi нзмаi iнiм' ам сь консфiндеще
Кж тжнъра Doris дпсъ нз подi а тжгъдзi
Дакъ еж ам фi iвiто, ар фi вржт а м' аззi,
De кжте опi мiаъ zic окiи не Естена пъръсеще:
Vino Корiлос ла mine, аморъл тжъ de хрънеше
Чеi маi фрзтошi окi дiц лжме, джзадар м' ар фi
кемат.

Те iвсаам атжнчi не тiне ка жп кредiнчос аманъ.
Акжт аморъл ачеста че iнiма'дi депъртеазъ,

Грижелей дѣлѣкѣрате, че не тине те 'нтрѣстеазъ,
 Ле воѣхъ хрѣни пентрѣ дѣнса, ши дие ѣд воѣхъ пѣстра
 Тот, ор че прѣтешвѣгл маѣ преціос ва аена, —
 Рѣспѣндем те роу л' ачестеа. Ла ачестѣ азѣре
 Еа арѣмас аторѣтѣ, пѣтъ фѣрѣ de сѣнѣре,
 Ш' аш аскѣнде тѣрѣзрареа, дѣзадар с'а невоѣт
 Сѣнт воалѣ дѣне канѣ, кѣчѣ і с'а дескоперѣт.
 Пѣсторѣл а кѣпоскѣто дѣ inima еѣ аскѣнѣс
 Шѣ de че градѣ атѣнчаѣ, ши а лѣѣ нѣ фѣ пѣтрѣнѣс!
 Дѣсѣжрѣшт тѣчереа рѣнсе, дѣпѣ че спре ел с'а
 'нторс,

Сѣ фѣрѣм ера маѣ вѣне d' аст атор прѣмеждѣос.
 Дар дакѣ прѣтешвѣгл, сѣмпѣз ѣд наре греѣ дие,
 Шѣ фѣрѣ атор нѣ поате, inima та сѣ ѣл дие,
 Шѣ de време, че лѣѣ пѣтаѣ, воещѣ а д'о консѣнѣдѣ,
 Мѣ сѣнѣѣ, ши еѣ крѣзѣмеѣ, іар не Doric, н' о іѣвѣ.

Traduc de A. Iorgulescu.

Domnule Redactor!

Проектѣл de magiarizare, prin care сѣ чеаркѣ а сѣ da о ловѣтѣрѣ de тоарте па-
 цѣѣ ши лѣмвѣѣ ромѣнѣщѣ ши дѣ Трансѣл-
 vania, есте лѣкрѣ de бѣгат дѣ сѣмѣ, пѣнѣ-
 маѣ de Ромѣнѣ, дар ши de алте пацѣѣ, маѣ
 вѣртос, пентрѣ-кѣ ачестга се фаче Ромѣ-
 нѣлор дѣ ал нѣоспрезечелѣ вѣк, адекѣ пе
 кѣнд'Европѣнѣ трѣмѣт пѣтере дѣарматѣ
 дѣ Сѣрѣа, ка сѣ скапе пе Сѣрѣенѣ de сѣла ши
 тѣранѣа лѣѣ Мехмет Алѣ. — —

Оаре попѣлѣцѣа ромѣнѣ de с'ар ma-
 giariza, Сѣсѣмеа нѣ се теме, кѣ дѣпѣ зѣ
 кѣрс de време ва азѣ кѣ пѣмѣлѣзѣнѣре то-
 нѣл порѣнѣчѣтор: „Акѣм тѣсаѣ сѣ вѣ
 magiarizaci ши воѣ!“ Кѣчѣ стрѣкѣндѣ-
 се екѣлѣврѣл, че пот зѣрѣ дѣ вѣитор? Афѣр
 пѣтаѣ дакѣ Domnii Casii, кѣ пѣдеждѣ дѣ

Dumnezeu, vor zice ca ши Romѣнѣ: „Днеле
 kinezesc oameni, ши алтеле порѣнѣчѣе Dѣ-
 Dumnezeu.“

Кѣ тоате ачестѣ дѣалта стѣпѣнѣре,
 вѣзѣнд кѣ ачѣ претѣнѣцѣе, есте вѣтѣмѣ-
 тоаре пентрѣ зѣнѣ дѣн сѣнѣнѣнѣ сѣѣ, се vede
 кѣ prin нѣа rezoluцѣе нѣ с'аѣ депѣртат de
 zica зѣнѣ дѣнѣлѣпт, каре есте чѣ зрѣмѣтоаре:

„Стѣпѣнѣре фѣрѣ стѣпѣнѣнѣдѣ нѣ поате
 фѣ, ши амѣндѣоо ачестѣ алкѣтѣеск зѣ тот.
 Политика дар, требѣе сѣ фѣе пентрѣ фоло-
 сѣл тотѣлѣѣ, адекѣ ши а стѣпѣнѣрѣѣ ши а-
 челор стѣпѣнѣнѣдѣ, кѣчѣ de ва фолосѣ пѣтаѣ
 пе стѣпѣнѣнѣре ши ва вѣтѣма пе чеѣ стѣпѣ-
 нѣнѣдѣ, ватѣмѣ пе стѣпѣнѣнѣре.“

Аша дар Ромѣнѣнѣ din Transilvania,
 карѣѣ пѣтеа фѣ тѣхнѣнѣдѣ de neporocirѣ чеѣ
 амерѣндѣ, ла лѣмѣва маѣчѣѣ, каре есте ш' а
 релиѣцѣѣ лор, п'аѣ алт мѣжлок, декѣт сѣ
 роаѣе пе Dumnezeu, ка сѣ лѣтѣнѣѣзѣе пе
 дѣмпѣратѣл ши монархѣл Трансѣлѣванѣѣ, аѣ
 апѣра de ачестѣ вѣтѣмаре, кѣчѣ пѣтаѣ
 дѣмпѣратѣл поате сѣ ле зѣкѣ:

„Ачееа че нѣ воѣдѣ сѣ вѣ факѣ воо алѣѣ,
 нѣ воѣдѣ нѣчѣ воѣ сѣ фачѣѣ Ромѣнѣлор кол-
 лѣкѣѣторѣлор вошрѣѣ.“ —

Шѣ аша Domnule Redactor, лѣнѣнѣнѣдѣ-
 се вѣфорѣл полѣтѣческ, іарѣнш vom кѣнта:

„Cine е Dumnezeu mare ка Dumnezeuл
 пострѣ, кареле фаче мѣнѣнѣ ши дѣ ал поа-
 спрезечелѣ вѣк. — Ал Дтале шѣл.“

Орашѣл Кѣштѣлѣнѣг, дѣ Цара ромѣ-
 неаскѣ. 1842.

Dimitrie Jianu,

Професор.